

Aizsargājamā dendroloģiskā stādījuma

„Skrīveru dendrārijs”

Dabas aizsardzības plāns

Aizsargājamais dendroloģiskais stādījums atrodas Aizkraukles rajona Skrīveru
pagasta teritorijā.

Izstrādājis:

SIA GG&M Consult

2004

Saturs

Lietotie saīsinājumi.....	3
Ievads.....	3
Kopsavilkums.....	4
1. Apraksts	
1.1. Teritorijas juridiskās saistības.....	5
1.1.1. Latvijas likumdošana.....	5
1.1.2. Starptautiskās saistības un ES noteiktās saistības.....	8
1.1.3. Īpašuma tiesības.....	8
1.2. Vispārējā informācija par teritoriju.....	8
1.2.1. Atrašanās vieta, ģeogrāfiskās koordinātes.....	8
1.2.2. Esošais zonējums.....	9
1.2.3. Apsaimniekošanas infrastruktūra.....	9
1.2.4. Aizsardzības un apsaimniekošanas īsa vēsture.....	9
1.2.5. Kultūrvēsturiskais raksturojums.....	11
1.2.6. Kartogrāfiskais materiāls.....	13
1.3. Teritorijas fiziski ģeogrāfiskais raksturojums.....	13
1.3.1. Klimats.....	13
1.3.2. Ģeoloģija, ģeomorfoloģija.....	13
1.3.3. Hidroloģija.....	13
1.3.4. Augsnes.....	14
1.4. Teritorijas bioloģiskais raksturojums.....	14
1.5. Teritorijas sociālekonomiskais raksturojums.....	15
1.5.1. Demogrāfiskā analīze.....	15
1.5.2. Teritorijas izmantošanas veidi.....	16
1.6. Izmantotās literatūras saraksts.....	16
2. Teritorijas novērtējums	17
2.1. Teritorija kā vienota dabas aizsardzības vērtība un to ietekmējošie faktori.....	17
2.1.1. Dabas pieminekli ietekmējošie faktori.....	17
2.2. Sugas kā dabas aizsardzības vērtība, to sociāli ekonomiskā vērtība un tās ietekmējošie faktori.....	18
3. Teritorijas saglabāšanas mērķi	18
3.1. Teritorijas apsaimniekošanas ideālie jeb ilgtermiņa mērķi.....	18
3.2. Teritorijas apsaimniekošanas īstermiņa mērķi.....	18
4. Apsaimniekošanas pasākumi	18
5. Plāna ieviešana un atjaunošana	22
5.1. Plāna ieviešanas praktiskie aspekti.....	22
5.2. Plāna atjaunošana.....	23
Pielikumi	24

Lietotie saīsinājumi

MK noteikumi	Ministru kabineta noteikumi
AS "LVM"	Akciju sabiedrība "Latvijas valsts meži"
VMD	Valsts meža dienests
RVP	Reģionālā vides pārvalde
ĪADT	Īpaši aizsargājamās dabas teritorijas
Taksons	klasifikācijas vienība (ģints, suga u.c.)

Ievads

Aizsargājamais dendroloģiskais stādījums „Skrīveru dendrārijs” atrodas Aizkraukles rajona Skrīveru pagasta teritorijā, Daugavas labajā pusē. Dendrārija teritoriju apsaimnieko AS“Latvijas valsts meži” Vidusdaugavas mežsaimniecības 2. Madlienas iecirknis.

Aizsargājamais dendroloģiskais stādījums “Skrīveru dendrārijs” ir izveidots kā īpaši aizsargājamā dabas teritorija, lai saglabātu M. fon Sīversā stādīto dendrāriju. Dendrārijs sākts ierīkot 1891. gadā, lai tas nezaudētu savu vērtību ir jāveic gan veco stādījumu kopšanas darbi, gan papildināšana ar jauniem kokiem un krūmiem. Dendrārijs ir nozīmīgs zinātnisks objekts, tam ir nozīme vides izglītībā un tas kalpo kā atpūtas vieta.

Saskaņā ar 04.07.2002 Vides ministra rīkojumu “Par ieteikumiem dabas aizsardzības plānu izstrādāšanā” Nr. 120 un citiem normatīvajiem aktiem un, pamatojoties uz savstarpēji noslēgtu līgumu starp AS „Latvijas valsts meži” un SIA „GG&M Consult” tika izstrādāts dabas aizsardzības plāns. Plāna izstrādē kā eksperts dendroloģijas jautājumos piedalījās Dr.biol. dendrologs I.Bondare.

Projekta izstrādes gaitā notikusi informatīvā sanāksme un piecas uzraudzības grupas sēdes.

Kopsavilkums

Aizsargājamais dendroloģiskais stādījums "Skrīveru dendrārijs" atrodas Aizkraukles rajona Skrīveru pagastā, tā platība ir 16,93 ha. Teritoriju apsaimnieko AS "Latvijas valsts meži".

Dendrārijā kopā ar vietējām koku un krūmu sugām ir konstatēts 301 taksons. Koki un krūmi dendrārijā ir stādīti 19 floristiski-ģeogrāfiskos apgabalos. Lai saglabātu vērtīgos stādījumus, dabas aizsardzības plānā ir izvirzīti šādi ilgtermiņa mērķi - saglabāt Skrīveru dendrāriju kā nozīmīgu dendroloģisku stādījumu un labiekārtot un popularizēt to kā izglītojošu un tūrisma objektu. Realizējot šos mērķus, būtu jāņem vērā tie paši principi, kurus ievēroja M.fon Sīverss - stādījumi iekārtojami dabiskā (angļu) ainavu parka stilā, sugas jāgrupē pēc floru ģeogrāfijas principa, ņemot vērā augu ekoloģiskās īpatnības, katrā floristiskajā apgabalā jāveido tādas augu sabiedrības, kas ir pēc iespējas tuva dabiskajai, floristiskie apgabali parkā jāveido tādā secībā, kas atbilst to vietai uz zemeslodes, lai parādītu pāreju no viena apgabala uz otru, visi stādi jāizaudzē no savvaļas augu sēklām vai spraudeņiem, kas saņemti tieši no attiecīgā floristiskā apgabala.

Dabas aizsardzības plāns paredz pakāpenisku dendrārija rekonstrukciju, labiekārtošanu un izglītojošas informācijas izvietošānu pie kokiem un krūmiem. Tas ļaus ne tikai saglabāt vērtīgo dendrāriju, bet dos ieguldījumu Skrīveru pagasta attīstībā. Dabas aizsardzības plāns izstrādāts 10 gadu periodam no 2005. līdz 2014.gadam.

1. APRAKSTS

1.1. Teritorijas juridiskās saistības

1.1.1. Latvijas likumdošana

Likums „**Par īpaši aizsargājamām dabas teritorijām**” (02.03.1993., grozījumi 30.10.1997.; 28.02.2002.; 20.11.2003.), kur noteikti īpaši aizsargājamo dabas teritoriju (turpmāk tekstā ĪADT) sistēmas pamatprincipi, kā arī pārvaldes, stāvokļa kontroles un uzskaites kārtība. Likums nosaka ĪADT aizsardzības un izmantošanas noteikumu un dabas aizsardzības plāna izstrādāšanas nepieciešamību. Likums nosaka arī zemju īpašnieku tiesības un pienākumus ĪADT.

Likums „**Par vides aizsardzību**”. Likums nosaka valsts pārvaldes institūcijas, valsts kontroli vides aizsardzībā, resursu izmantošanā, Latvijas Republikas iedzīvotāju tiesības uz kvalitatīvu dzīves vidi, iedzīvotāju pienākumus vides aizsardzībā un dabas resursu izmantošanā, sabiedrības tiesības saņemt informāciju par vidi un piedalīties ar vides aizsardzību saistītu lēmumu pieņemšanā (06.08.1991., grozījumi 22.05.1997., 20.06.2000., 20.12.2001., 24.10.2002.; 15.05.2003.; 07.04.2004.).

Sugu un biotopu aizsardzības likums (16.03.2000.) regulē sugu un biotopu aizsardzību, apsaimniekošanu un uzraudzību, to noteikšanas kārtību, kā arī veicina to saglabāšanu. Likums paredz arī zemes īpašnieku tiesības un pienākumus sugu un biotopu aizsardzībā.

Meža likums (24.02.2000.) regulē arī ĪADT mežu ilgtspējīgu apsaimniekošanu (grozījumi 13.03.2003.).

Medību likums (06.08.2003.) un **Medību noteikumi** nosaka medību saimniecības organizēšanu dzīvnieku skaita regulēšanas nolūkos (arī ĪADT).

Aizsargjoslu likums (25.02.1997., ar grozījumiem līdz 19.06.2003.) nosaka aizsargjoslu veidus un to funkcijas, aizsargjoslu izveidošanas pamatprincipus, uzturēšanas un kontrolēšanas kārtību un saimnieciskās darbības aprobežojumus tajās.

Saskaņā ar Aizsargjoslu likuma 7.pantu Daugavai ir ne mazāk kā 500 metrus plata aizsargjosla katrā krastā. Aizsargjosla tiek noteikta, lai samazinātu piesārņojuma negatīvo

ietekmi uz ūdens ekosistēmām, novērstu erozijas procesu attīstību, kā arī saglabātu apvidum raksturīgo ainavu.

Civillikuma pielikumi. I PIELIKUMS (1102.pantam) nosaka publisko ezeru un upju sarakstu. Publisko upju sarakstā ir iekļauta Daugava.

Tūrisma likums (17.09.1998., spēkā no 01.01.1999., grozījumi 24.01.2002.; 27.02.2003.) nosaka tūrisma nozares uzdevumus un mērķus, kā arī to realizācijas mehānismus. Likums definē dabas tūrismu kā tūrisma veidu ar mērķi izzināt dabu un kultūras tūrismu ar mērķi iepazīties ar kultūrvēsturisko mantojumu.

Teritorijas plānošanas likums (22.05.2002., grozījumi 27.12.2002., 10.04.2003.). Likuma mērķis ir veicināt ilgspējīgu un līdzsvarotu attīstību valstī, izmantojot efektīvu teritorijas plānošanas sistēmu. Viens no teritorijas plānošanas uzdevumiem ir saglabāt dabas un kultūras mantojumu, ainavas un bioloģisko daudzveidību, kā arī paaugstināt kultūrainavas un apdzīvoto vietu kvalitāti.

Likums **“Par zemes lietošanu un zemes ierīcību”**(21.06.1991., grozījumi 27.04.93., 10.11.94.). Likuma uzdevums ir aizsargāt zemes lietotāju tiesības un regulēt zemes lietošanas un zemes ierīcības pamatnoteikumus. Likuma 30.pants nosaka:

Zemes lietotājiem ir pienākums:

1. nodrošināt zemes izmantošanu atbilstoši tiem mērķiem un noteikumiem, kādi paredzēti, to piešķirot;...

8. aizsargāt dabas un kultūrvēsturiskos pieminekļus, ievērot īpaši aizsargājamo dabas objektu un to aizsargjoslu izmantošanas režīmu.

Likums **“Par nekustamā īpašuma nodokli”** (04.06.1997., grozījumi 13.11.1997., 21.10.1998., 21.01.1999., 25.11.1999., 23.11.2000., 22.11.2001., 12.12.2002.). Nosaka nodokļu aprēķināšanas un maksāšanas kārtību, nodokļu atvieglojumus. 1. pants nosaka

Ar nekustamā īpašuma nodokli neapliet:

5) zemi īpaši aizsargājamās dabas teritorijās, kurās ar likumu aizliegta saimnieciskā darbība, un šajās teritorijās esošās dabas aizsardzībai izmantojamās ēkas;

MK noteikumi Nr 131 „Noteikumi par aizsargājamiem dendroloģiskajiem stādījumiem” (20.03.2001.) Nosaka īpaši aizsargājamo dendroloģisko stādījumu sarakstu Latvijā. Skrīveru dendrārija robežas ir noteiktas 2. pielikumā.

MK noteikumi Nr. 415 (spēkā no 09.08.2003.; grozījumi 26.10.2004.).

”Īpaši aizsargājamo dabas teritoriju vispārējie aizsardzības un izmantošanas noteikumi”, kas nosaka teritoriju vispārējo aizsardzības un izmantošanas kārtību, atbilstoši ĪADT kategorijām, pieļaujamos un aizliegtos darbības veidus, kā arī apstiprina informatīvās zīmes paraugu. Šie noteikumi nosaka arī to, ka aizsargājamais dendroloģiskais stādījums ir iekļaujams dabas pieminekļu kategorijā.

Šo noteikumu 28. pants nosaka galvenos aizliegumus dendroloģiskajos stādījumos:

28.1. cirst kokus galvenajā cirtē;

28.2. veikt zemes transformāciju;

28.3. atjaunot dendroloģiskos stādījumus, izņemot stādījumu atjaunošanu atbilstoši dabas aizsardzības plānam;

28.4. cirst kokus kopšanas cirtē, sanitārajā cirtē vai citā cirtē bez rakstiskas saskaņošanas ar reģionālo vides pārvaldi, izņemot koku ciršanu tajā aizsargājamo dendroloģisko stādījumu teritorijā, kas ietilpst tādā aizsargājamā teritorijā, kurai ir izveidota administrācija, kas izsniedz koku ciršanas apliecinājumus.

MK noteikumi Nr. 284 (04.08.1998.) **Ūdenstilpju un ūdensteču aizsargjoslu noteikšanas metodika”** paredz aizsargjoslu noteikšanas un apzīmēšanas kārtību.

MK noteikumi Nr. 247 (25.07.2000.) **„Līgumu slēgšanas kārtība īpaši aizsargājamās dabas teritorijās aizsardzības nodrošināšanai”**. Nosaka līgumu slēgšanas kārtību īpaši aizsargājamo dabas teritoriju aizsardzības, izmantošanas un dabas aizsardzības plāna prasību ievērošanas nodrošināšanai.

MK noteikumi Nr. 416 (28.11.2000.) **„Kārtība koku ciršanai ārpus meža zemes”**. Nosaka kārtību koku ciršanai ārpus meža zemes, t.sk. to, ka īpaši aizsargājamajās dabas teritorijās ārpus meža zemes esošo koku ciršanu saskaņo ar attiecīgās administratīvās teritorijas reģionālo vides pārvaldi un pašvaldību.

MK noteikumi Nr. 343 (31.07.2001.) **Nekustāmā īpašuma kadastrālās vērtības aktualizācijas kārtība**. Nosaka kārtību, kādā aktualizējama īpašuma kadastrālā vērtība, ja tā mainījiesies.

Ieteikumi īpaši aizsargājamo dabas teritoriju dabas aizsardzības plānu izstrādāšanai (Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministra 2002. gada 4. jūlija rīkojums Nr.120). Ieteikumi iesaka, kā izstrādājami dabas aizsardzības plāni īpaši

aizsargājamām dabas teritorijām, lai nodrošinātu vienotu aizsargājamo teritoriju dabas aizsardzības plānu izstrādāšanas, apspriešanas un atjaunošanas kārtību, un noteiktu to saturu.

1.1.2. Starptautiskās saistības un Eiropas Savienības noteiktās saistības

Likums "Par 1992.g. 5.jūnija Riodežaneiro Konvenciju par bioloģisko daudzveidību" (ratificēta 31.08.1995). Konvencijas mērķis ir bioloģiskās daudzveidības saglabāšana un dzīvās dabas ilgtspējīga izmantošana;

Likums „1998.gada 25.jūnija Orhūsas konvencija par pieeju informācijai, sabiedrības dalību lēmumu pieņemšanā un iespēju griezties tiesu iestādēs saistībā ar vides jautājumiem” (26.04.2002).

1.1.3. Īpašuma tiesības

Teritorija nodota apsaimniekošanā AS „Latvijas valsts mežiem”. Aizsargājamā dendroloģiskā stādījuma īpašuma tiesības ir valstij. (4.pielikums)

1.2. Vispārēja informācija par teritoriju

Dendroloģiskā stādījuma platība ir 16,93 ha, tā kadastra Nr. ir 3282 006 0031. Teritorijas ziemeļu robeža ir Rīgas-Daugavpils šoseja (A6). Dienvidu pusē robeža ir Daugavas upe. Rietumu un austrumu pusē robežojas ar privātajām zemēm. (1. attēls)

Ziemeļu pusē pāri šosejai atrodas aizsargājams dendroloģiskais stādījums „Skrīveru svešzemju koku stādījums”.

Dendrārija ir labiekārtotas takas un celiņi tie ir attēloti 9. pielikumā.

Skrīveru dendrārija teritorijā 2000. gadā ir veikta mežierīcība, un tas ir 515. meža kvartāls, kas sadalīts 25 nogabalos. Turpmāk plānā tiks aprakstīti floristiskie apgabali (tekstā apgabali) –dendrārija dalījuma pamatvienība pēc M.fon.Sīversa.

1.2.1. Atrašanās vieta, ģeogrāfiskās koordinātes

Dendroloģiskais stādījums „Skrīveru dendrārijs” atrodas Aizkraukles rajona Skrīveru pagasta teritorijā, Daugavas labajā pusē, 78 km attālumā no Rīgas, Rīgas – Daugavpils šosejas labajā pusē.

1.2.2. Esošais zonējums

Līdz šim dendroloģiskajam stādījumam „Skrīveru dendrārijs” nav bijis noteikts zonējums un, ņemot vērā objekta specifiku, to nav paredzēts noteikt arī šī dabas aizsardzības plāna izstrādes laikā, jo visa teritorija ir vienādi nozīmīga no dabas aizsardzības viedokļa.

1.2.3. Apsaimniekošanas infrastruktūra

Dendroloģiskajam stādījumam „Skrīveru dendrārijam” nav atsevišķas administrācijas un to apsaimnieko AS „Latvijas valsts meži” Vidusdaugavas mežsaimniecība, kura šobrīd veic dendrārija uzturēšanas darbus. Lai veiktu stādījumu rekonstrukcijas darbus, apsaimniekotājs ir pasūtījis dabas aizsardzības plānu.

1.2.4. Aizsardzības un apsaimniekošanas īsa vēsture

Baltijas vācu muižnieki par prestižu lietu uzskatīja labu parku. Tāds reprezentācijas parks tapa arī Skrīveros. M. fon Sīverss, studēdams Tērbatā, iegūst lieliskas zināšanas dendroloģijā. Eiropas ceļojums 1880.gadā paplašina viņa redzesloku – vērojumi Vācijā, Austroungārijā, Itālijā, Francijā un Šveicē sniedz M.fon Sīversam bagātu vielu pārdomām un secinājumiem. Viņš tiekas un konsultējas ar mežkopjiem. M.fon Sīverss sastāda koku sugu sarakstu, kas, pēc viņa domām, varētu augt Baltijā. Tajā ietvertas 1735 sugas, 17 reizes vairāk, nekā vietējo sugu. Šo sarakstu krietni vēlāk - 1892.gadā publicē Rīgā – „Verzeichnis der in Livland anbauwürdigen Gehölze”. Sugas atlasītas pēc salciētības principa un sadalītas 3 grupās:

- 1) pilnīgi ziemcietīgas – A grupa. Tajā ir 508 sugas. Šeit viņš pieskaitīja arī 110 pašlaik zināmās Latvijas koku un krūmu sugas.
- 2) ziemcietīgas – B grupa. Arī 508 sugas. Tās var stādīt āra apstākļos, bet piesardzīgi. Ziemā vēlama aizsardzība pret saules stariem. Šīs sugas varētu stādīt A grupas pamežā. Ja tās izrādīsies pilnīgi salizturīgas, pārnest A grupā. M. fon Sīverss pārnesa A grupā vienkāršas baltegli *Abies concolor* un ginku *Ginkgo biloba*. Arī vairākas citzemju krūmu sugas pārceļoja uz A grupu.
- 3) C grupa – 719 sugas, kam ziemā vajadzīga pilnīga piesegšana – mūžzaļie krūmi, subtropu kultūras. [6]

Liela daļa no paredzētajām sugām bija domātas krāšņumam un reprezentācijai – tām bija ierādīta vieta parkā. 19.gs. beigās Vācijā darbojās slavenais dendrologs un mežsaimnieks,

profesors H.Mairs. Viņa devīze bija „Vispirms studēt, tad eksperimentēt!” Viņa pieredzi izmantoja M. fon Sīverss. Iecerētā dendrārija koncepcijā viņš vadījās no šādiem principiem:

1. Stādījumi iekārtojami dabiskā (angļu) ainavu parka stilā.
2. Sugas jāgrupē pēc floru ģeogrāfijas principa, ņemot vērā augu ekoloģiskās īpatnības.
3. Katrā floristiskajā apgabalā jāveido tādas augu sabiedrības, kas ir pēc iespējas tuva dabiskajai.
4. Floristiskie apgabali parkā jāveido tādā secībā, kas atbilst to vietai uz zemeslodes, lai parādītu pāreju no viena apgabala uz otru.
5. Visi stādi jāizaudzē no savvaļas augu sēklām vai spraudņiem, kas saņemti tieši no attiecīgā floristiskā apgabala.

1903.gadā Rīgā, 10. Viskrievijas mežsaimnieku kongresā, M. fon Sīverss nolasa referātu „Par sēklu izcelsmes ietekmi uz koku augšanu”(„Über der Einfluss der Samenprovenienz auf den Bauwuchs”). Sēklu sagādei M.fon Sīverss rosīgi piedalās ekspedīciju organizēšanā un finansēšanā – sēklas tiek vestas no Tālajiem Austrumiem, Urāliem, Kanādas. Grūtības un neveiksmes M.fon Sīversu nebiedē, viņš dibina sakarus ar mežkopjiem un mežu speciālistiem.

Eiropā pazīstamais parku arhitekts V.Engelharts izstrādā dendrārija principus. Parka plānojums tiek publicēts 1900.gadā Tērbatas universitātes Botāniskā dārza rakstos. 1913.gadā parkā ir 556 koku un krūmu sugas.

1914.gadā, īsi pirms I Pasaules kara, dendrologa dzīvesbiedre Madlēna fon Sīversa uzraksta „Parka grāmatu” – ar zīmuli pierakstītu skolas burtnīcu. Manuskripta oriģinālu emigrācijā saglabāja M. fon Sīversa meita Edīte fon Sīversa. [1] Kopija 20.gs.60 –tajos gados ar doktoru H. Knorra un K. Bikeriha –Štolla palīdzību nonāca Latvijā. Šajā rokrakstā norādīta sēklu vai stādu materiāla ieguves vieta. Tajā iekļautas ziņas par 465 sugām (neskaitot atkārtoti minētās).[2]

Dendrārijam postījumus nodarīja Pirmais Pasaules karš, kad parkā nostiprinās krievu karaspēks, izrokot ierakumus. Lielākos kokus lejas terasē nocērt, lai būtu redzams pretējais Daugavas krasts. Tika nocirsta pelēko riekstkoku audze.

Realizējot 1920.gada zemes reformas likumu, Skrīveru muižas zeme – 1971 ha, kurā ietilpa Salapu, Vinterfeldes un Palatu pusmuižas, kā arī 8 rentes mājas, tika sadalīta 165 vienībās. No teritorijas ap staciju – 182 ha tika sadalīta zeme 302 t.s. sīksaimniecībām. Parks un muižas centrs iegūst t.s. mazā centra statusu, tas netiek sadalīts, jo tam ir kultūrvēsturiskas un dabas vērtības, kas jā saglabā. Dendrārijs nonāk Zemkopības ministrijas Meža departamenta aprūpē, bet 1928.gadā parku kopā ar ziemeļu terasi nodod jaundibinātajai Mežu

pētīšanas stacijai „Kalsnava”, vēlāk to apsaimnieko Valsts meža dienests. Darbus vada dendrologs J.Rozentāls.

Pašreiz tas ir AS „Latvijas valsts meži” Vidusdaugavas mežsaimniecības atbildībā. Vienmēr atbalstu dendrārija apsaimniekošanā ir devusi arī vietējā pašvaldība. Lai gan apsaimniekotāji ir mainījušies, nu jau gandrīz pusgadsimtu dendrārija kopšanas darbus veic Dzērviņu dzimtas mežkopji.

1.2.5. Kultūrvēsturiskais raksturojums

Skrīveri arhīvu materiālos pieminēti 16.gs.beigās, kad daļa no Skrīveru pagasta bijusi Alstiķu (Halswigs Gut) muižas sastāvdaļa un piederējusi Kurzemes hercogistei. Hercogs Gothards Ketlers to dāvina Stefanam Rēmeram (Römer), no viņa uzvārda radies vāciskais nosaukums Rōmershof, arī Roemershof. 1677.gadā muižu no J.Nīmeijera atraitnes nopērk M.Šulcs fon Ašrādens. Johana Nīmeijera amata nosaukums – skrīveris radījis vietas vēlāko, latvisko nosaukumu – Skrīveru muiža un pagasts. M.Šulca fon Ašrādēna laikos muižas centrs no kalna pārcelts uz leju. No 1736. līdz 1782.gadam muižas piederēja Kārlim Fridriham fon Šulcam, kurš 1764.gadā sastādīja „Aizkraukles un Rīmaņu muižas zemnieku tiesu” – noteikumus, kas dzimtajaudim atzīst īpašuma tiesības uz kustamo mantu un mantošanas tiesības uz tēva novadu, kā arī citas privilēģijas. Šulcu ģimenes īpašumā muiža ir līdz 1874.gadam, kad paputējušo un parādos iegrimušo Skrīveru muižu 13.aprīlī par 227 728 rubļiem nopērk no Igaunijas ienākušais landrāts Augusts fon Sīverss, vēlākā dendrologa Maksimiliāna fon Sīversa tēvs. Šajā laikā muižas nākamais īpašnieks vēl studē Tērbatas universitātē. Pēc A. fon Sīversa nāves Maksimiliāns (dēvēts par Maksu) pārējiem ģimenes locekļiem (atraitnei Bertai, dzim. baronesei fon Meidel, brālim Alfrēdam un māsām – Vilhelmīnei – Konstānci – Almai un Elizabetei – Marijai) izmaksā mantojuma kompensāciju 207 900 rubļu apmērā, lielu daļu no summas iegūstot, pārdodams zemnieku zemi un mājas. No 1881. gada M. fon Sīverss ir muižas pilntiesīgais un vienīgais mantinieks. Muižas centrā tiek celta Jaunā pils [8]. Tas attēlots arī Andreja Upīša „Zaļajā zemē” : „Jaunā tālāk, pašā Daugavas kraujā, lielumis uzcelta, stalažas gan tāpat vēl apkārt. Lielais tornis pacēlies augstu, ļaudis runāja, ka no tā viņš varot pārskatīt visus savus mežus, līdz pat Randāniem. Trīs mazākie slējās apkārt no krusta būvēm un savādiem izlokiem. Daugavas pusē stiepās sienā iebūvēta galerija ar sešiem, pusloka spraišļiem savienotiem, stabiem gar malu. Logu caurumi ar smailiem virsgaliem vēl rēgojās tukši, bet iekšā plīvoja uguns, tur kaut ko kausēja un kala, visa celtnē bija pilna jūklainu trokšņu”.

Nostāsts vēstī, ka, celtniecībai ejot uz beigām, no meža iznācis sirms, balts vecītis – senlatviešu priesteris un pareģojis, ka pilij ilgs mūžs nebūs. Lielkungs esot iznīcinājis svētumu, likdams sacirst upurakmeni, lai uzmūrētu pils ieejai kāpnes. Pils iešot bojā, bet kāpnes būšot mūžīgas.

1905. gadā Skrīveru muižā tika nometināts 9. Elizabetes dragūnu pulka eskadrons, apmēram 100 dragūnu. Tā komandieris bija Krievijas vācietis fon Šterna kungs, kas bija iecietīgāks pret vietējiem zemniekiem. Bruņotas sadursmes izraisīja vietējā varmācīgā pristava fon Heninga un rakstveža Maksimoviča nogalināšana. Tika nošauti arī pils pagrabos ieslodzītie cilvēki. 1905. gada 28. novembrī tika nodedzināta Vecā un Jaunā Skrīveru pils, ko bija pametuši muižnieki un dragūni. Decembrī ieradās soda ekspedīcija, sākumā kājnieki, pēc tam matroži. Sākušies aresti, pēršanas, vajāšanas. Tajās iesaistījies arī M.fon Sīverss. Jauno pili pēc 1905. gada atjauno par līdzekļiem, ko cara valdība piešķir cietušajām baronu ģimenēm.

1915. gadā fon Sīversu ģimenei Jaunā pils jāpamet, jo Daugavas pretējam krastam tuvojas frontes līnija. Pils tiek sagrauta. Fon Sīversu ģimene kādu laiku ir Kijevā, vēlāk, 1917. gadā - Petrogradā. Kad Latvijā sākas vācu okupācija, M.fon Sīverss ir Uzticības padomes priekšsēdētājs. M.fon Sīversu ģimene aizbrauc uz Vāciju. 1818. gadā, M.fon Sīverss, bēgot no uzbrūkošās Sarkanās Armijas, nokļūst Liepājā. Saslimis ar plaušu karsoni, būdams viens un dziļā depresijā, M.fon Sīverss mirst 1919. gada 9. janvārī. Apbedījuma vieta nav atrasta. Jauno pili pēc Pirmā Pasaules kara vairs neatjaunoja. 30-to gadu 2. pusē pēc prezidenta Kārļa Ulmaņa rīkojuma tika novāktas drupas pie lielajiem ceļiem. Profesors K.Kundziņš stāstījis, ka atbraukušas akmeņu maļamās mašīnas, un pāri palicis tikai torņa fragments. Akmens kāpnes nekas nav skāris. [1]

Līdz mūsdienām centrālajā daļā saglabājusies strūklaka, kuru M.fon Sīversu laikā ar ūdeni ir apgādājis Kalnmuižas ezers. Tuvākajā laikā strūklaku ir paredzēts atjaunot. Dendrārijā starp abām terasēm atrodas ala. Leģenda stāsta, ka no pils pagraba eja vedusi zem Daugavas uz Jaunjelgavu.

M. fon Sīverss ir studējis botāniku Tērbatas Universitātē, daudz zināšanu apguvis lasot arī pats. Viņš pētījis izvēlēto floristisko apgabalu klimatu, augsni, veģetācijas īpatnības un salīdzinājis tos ar Skrīveriem. Savos pētījumos viņš noskaidrojis vispiemērotākos reģionus izejmateriāla vākšanai un secinājis, ka Baltijā labi jūtas Ziemeļamerikas sugas, tāpēc tām atvēlēta lielākā vieta. 1990. gadā līdztekus dendrārijam M. fon Sīverss stādīja meža kultūras ar introducentu sugām. Šie stādījumi ir daļēji saglabājušies līdz mūsu dienām, un tiem ir

aizsargājamo dendroloģisko stādījumu aizsardzības statuss. Skrīveru svešzemju koku stādījumu platība ir 389,4 ha.

Skrīveru dendrārijs ir pirmais tik plaša mēroga eksperiments Baltijā, un tas dod iespēju spriest gandrīz par sešsimt citzemju sugu introducēšanas izredzēm un to ekoloģiskajām īpašībām.

1.2.6. Kartogrāfiskais materiāls

Dabas aizsardzības plāna izstrādē ir izmantots sekojošs kartogrāfiskais materiāls: 1996. gada aerofoto karte, 1999. gada Skrīveru dendrārija inventarizācijā zīmētā shēma un 2000. gada meža inventarizācijas karte.

1.3. Teritorijas fiziski ģeogrāfiskais raksturojums

1.3.1. Klimats

Veģetācijas periods ir no 16. aprīļa līdz 18. oktobrim. Gada vidējā gaisa temperatūra ir +5,3 °C. Janvāra vidējā temperatūra ir – 6,2°C, bet jūlija +17,1°C. Valdošie ir rietumu un dienvidrietumu vēji, kas no jūras atnes galveno nokrišņu daudzumu. [1] Vidējais nokrišņu daudzums gadā ir 683 mm. Vidējais sniega segas biezums ir 24 cm. Dendrāriju ietekmē tā atrašanās blakus Daugavas upei. Uz upes dendrārija tuvumā darbojas divas hidroelektrostacijas. Ūdens svārstību rezultātā pavasaros bieži notiek apakšējās terases applūšana.

1.3.2. Ģeoloģija, ģeomorfoloģija

Skrīveru dendrārija teritorijas reljefs ir veidojies Baltijas apledojuma ledāja segas darbības ietekmē pirms 50 000 līdz 12 000 gadiem. Dabas piemineklis atrodas Viduslatvijas zemienē.

Apakšējā terase atrodas Lejasdaugavas senlejā, kas veidojusies ledāja kušanas ūdeņu noteces rezultātā. Augšējā terase atrodas Viduslatvijas nolaidenumā. Teritorijā atrodas plāns kvartāra iežu slānis, kas balstās uz apmēram 500 m bieza devona iežu slāņa. Devona nogulumiežu augšējā daļā atrodas dolomīta slānis, kas augšējā terasē ir vidēji 30 cm dziļumā. [5]

1.3.3. Hidroloģija

Dendroloģiskā stādījuma RA mala atrodas Daugavas labajā krastā. Apakšējā terase atrodas 33 m virs jūras līmeņa un 1m virs normālā upes līmeņa. Līdz Ķeguma HES

ūdenskrātuves uzpludināšanai 1938.gadā apakšējā terase nekad neapplūda. Mūsdienās apakšējā terase pavasaros bieži pārplūst vidēji 10-15 dienas. Gan augstais ūdens līmenis, gan ledus bojā un iznīcina stādījumus.

Dendroloģiskajā parkā M. fon Sīverss bija iekārtojis ūdensvadu sistēmu, kas darbojās uz pašteces principa, tas nodrošināja laistīšanu dendrārijā un ūdens apgādi muižas vajadzībām. Ūdens apgāde bija no Kalnmuižas ezera. Šobrīd šī sistēma vairs nedarbojas. [1]

1.3.4. Augsnes

Augsne apakšējā terasē ir auglīga, ar augstu trūdvielu saturu, viegli mālaina, tā 1-5 m dziļumā balstās uz bieza Pļaviņu svītas dolomīta pamata. Augšējā terase atrodas 13-14 m virs apakšējās. Augsne tur ir mazāk auglīga, nereti jau 30-50 cm dziļumā atrodas dolomīta slānis. [1]

1.4. Teritorijas bioloģiskais raksturojums

1.4.1. Flora un fauna

Dažādos literatūras avotos ir atšķirīgi dati par sastopamajām sugām dendrārijā. Dati par sugu sastāvu Skrīveru dendrārijā tika apkopoti jau 20.gs. 50-tajos gados, taču pamatīgāka analīze tika veikta 1967-69.g. Tika konstatēts, ka Skrīveru dendrārijā ir 257 kokaugu sugas, variācijas, formas un šķirnes. No tām 41 skujkoku (4 vietējās) un 216 lapu koku (39 vietējās sugas). Salīdzinot ar M. fon Sīversa datiem, pavisam tika uzskaitīti 679 nosaukumi – 598 sugas, 15 pasugas, 1 forma un 4 šķirnes. Tiesa, dažreiz viena suga tiek pieminēta divreiz – kad ir pilnīgi skaidrs, ka tiek runāts par divām ģeogrāfiskajām rasēm. Tiek dots visu sugu saraksts pa floristiski – ģeogrāfiskajiem rajoniem (pēc principiem, kādus izplānoja, parku veidojot) [2].

Skrīveru dendrārija inventarizācija ir veikta vairākkārtīgi:

1971. gadā ir konstatēti 257 taksoni

1987. gadā 370 taksoni

1991. gadā 316 taksoni

1999. gadā 301 taksons

Pamatojoties uz 1999. gada inventarizācijas datiem, tika konstatēts, ka dendrārijā aug 48 vietējās koku un krūmu sugas, 253 svešzemju koku un krūmu sugas, kopā 301 taksons. Konstatēto sugu saraksts pievienots 2.pielikumā. Pievienotajā shēmā (10. pielikums) attēlota koku atrašanās dendrārijā. [4]

Dendrārijs iedalīts 19 floristiski-ģeogrāfiskos apgabalos:

- I. Vidusjūras
- II. Kolhīdas un Tališa
- III. Rietumeiropas
- IV. Austrumeiropas
- V. Eirāzijas stepju
- VI. Kaukāza
- VII. Danūbijas
- VIII. Eiropas kalnu
- IX. Ziemeļeiropas
- X. Himalaju
- XI. Vidusāzijas kalnu
- XII. Sibīrijas
- XIII. Ķīnas
- XIV. Japānas
- XV. Amūras
- XVI. Kanādas
- XVII. Ziemeļamerikas Klusā okeāna
- XVIII. Ziemeļamerikas atlantiskais
- XIX. Hipodroma ceļa ietvertā platība ar vietējo sugu stādījumiem un bij. kokaudzētavas teritorija.

Daugavas krastos augsnes ir bagātas ar kalciju, tādēļ varētu būt, ka dendrārijā labāk aug koki un krūmi, kas ir kalcifīli un kam piemērotas šādas augsnes, piemēram, *Tilia* ģints, parastās lazdas *Corylus avellana*, parastais ozols *Quercus robur*. Savukārt sliktāk aug kalcifobi – piem. visas ciedru priedes *Pinus cembra*, *Pinus koraiensis*.

1.5. Teritorijas sociālekonomiskais raksturojums

1.5.1. Demogrāfiskā analīze

Skrīveru pagastā 2004. gadā dzīvo 4140 iedzīvotāji. Dabiskais pieaugums 2003. gadā ir negatīvs: piedzimuši 20 bērni, bet miruši 81 iedzīvotājs. No pagasta iedzīvotājiem 54% ir sievietes un 46 % ir vīrieši.

Darba spējas vecumā ir 59,4%, bet pensionāri 26,3%. Pēc Nodarbinātības valsts aģentūras sniegtajiem datiem uz 01.01.2004. pagastā ir bijis reģistrēti 112 bezdarbnieki. [7]

Lielākie darba devēji pagastā ir SIA „Skrīveru pārtikas kombināts”, Valsts bezpeļņas uzņēmums „Skrīveru zinātnes centrs”, SIA „Skrīveru sēklkopības sabiedrība”, „Saldo DS”, AS „Latvijas valsts meži” u.c. Pagastā reģistrētas 246 zemnieku saimniecības. [7]

Skrīveru dendrārijs atrodas Skrīveru pagastā, tā teritorijā apdzīvotu vietu nav un tās ar lauksaimniecības zemēm ir nodalīts no citām meža zemēm. Tas robežojas ar „Ceriņu” un „Parku” īpašumiem. „Parku” īpašumā atrodas mežsarga māja, kur jau vairākas paaudzēs dzīvo mežkopji, kas praktiski veic dendrārija uzraudzību un organizē uzturēšanas darbus.

Dendrārija rekonstrukcijas un uzturēšana dos papildus darba vietas Skrīveru pagastam.

1.5.2. Teritorijas izmantošanas veidi

Skrīveru dendrārijam ir zinātniska vērtība pieredzes apkopošanai par to, kādas koku un krūmu sugas ir piemērotas Latvijas apstākļiem – kuras no tām ražo sēklas, kuras tikai veģetē, kuras ir neizturīgas klimatiskajos apstākļos utt.. Koku stādījumam ir svarīga izglītojoša nozīme – dendrārijs ir vieta, kur studenti, skolnieki un dabas draugi var apgūt dabā zināšanas par daudzām sugām. Par šo teritoriju ir ļoti daudz zinātnisku un populāru publikāciju. M. fon Sīverss savulaik savu darbību ir atspoguļojis presē, kur to saucis par „Skrīveru eksperimentu”. No 1886. gada līdz 1915.gadam viņš publicē 108 lielākus un mazākus pētījumus. Viņa uzrakstītā monogrāfija, kurā apkopoti 35 gadu pētījumi, diemžēl Pilsoņu manuskripts kara laikā pazūd.

Skrīveru dendrārijs ir ļoti nozīmīgs kultūrvēsturisks objekts, un tam ir liela loma vietējā patriotisma audzināšanā. Jāpiemin A.Upīša vidusskolas skolotājs L.Antons, kurš savulaik daudz pētījis M. fon Sīversa veikumu un veicinājis arī skolnieku izpratni par dendrārija vērtību. Arī pašlaik ekskursijas pa dendrāriju vada šīs skolas skolotāja D.Vancāne. Kopā ar viņu zināšanas apgūst aktīvākie skolnieki.

Skrīveru pagasta iedzīvotājiem šī teritorija ir nozīmīga vieta, pasākumu rīkošanai. Nu jau tradicionāli katru gadu jūnija pirmajā sestdienā tiek rīkoti Daugavas svētki, kuros dalībnieku un skatītāju skaits ir apmēram 800 cilvēku.

Dendrārijs ir ļoti izdevīgi novietots, lai šeit attīstītu un organizētu vides izglītojošu tūrismu – neliels attālums no Rīgas, tiešā šosejas Rīga - Daugavpils tuvumā. Pie objekta ir auto stāvvietas.

1.6. Izmantotās literatūras saraksts

1. Antons L., 1991. Skrīveru dendrārijs. Aizkraukle, “Krauklītis”, 72 lpp.
2. Berg F., Sivers M. 1913. Die räumliche Ordnung im Park.-Mitt Deutsch.dendr. Ges., 22

3. Cinovskis R., Mauriņš A., Zvirgzds A., 1991. Skrīveru dendrārijs: Ceļvedis. – Rīga: Zinātne, 1991. – 117 lpp.
4. Dr. biol I.Bondare, M.Bice, Dr. biol Dz.Knape, P.Evarts-Bunders, M.Lūsis. Salaspils 1999. Skrīveru dendrārija inventarizācija un priekšlikumi
5. Latvijas ģeogrāfijas atlants, 1999. SIA “Karšu izdevniecība Jāņa sēta”, 40 lpp.
6. Max Freiherr von Sivers 1892. „Verzeichnis der in Livland anbauwürdigen Gehoelze”
7. Skrīveru pagasta statistikas dati uz 07.01.2004., Skrīveru pagasta pašvaldība
8. Zilgalvis J., 2002. Daugavas muižas 18.gs.-20.gs. sākums atkārtots un papildināts izdevums. Apgāds Izglītība, 175.lpp

2. TERITORIJAS NOVĒRTĒJUMS

2.1. Teritorija kā vienota dabas aizsardzības vērtība un to ietekmējošie faktori

2.1.1. Dabas pieminekli ietekmējošie faktori

Skrīveru dendrāriju ietekmējošos faktoros var sadalīt divās grupās:

1. Dabiskie faktori:

- Ūdens līmeņa izmaiņas Daugavā salīdzinot ar dendrārija pirmsākumiem
- Augsne un klimata apstākļi

2. Cilvēku darbības izraisītie

- Teritorijas kultūrvēsturiskās vērtības popularitāte
- Vietējo entuziastu darbība dabas pieminekļa izpētē un uzturēšanā;
- Dendrārija apsaimniekotāju maiņa
- Jaunu infrastruktūras objektu būve (elektrolīnija)
- Līdzekļu trūkums dendrārija uzturēšanai (īpaši Padomju Latvijas laikā)
- Dendrārija atrašanās tiešā šosejas tuvumā
- Apmeklētāju nodarītie postījumi, labiekārtojuma bojāšana, atkritumu atstāšana dendrārijā

2.2. Sugas kā dabas aizsardzības vērtība, to sociālekonomiskā vērtība un tās ietekmējošie faktori

Sugas ietekmējošie faktori:

- Atsevišķos apgabalos ir daudz invazīvu sugu, piem., parastā kļavas *Acer latanoides*, Nutkas avene *Rubus parviflorus*, ošlapu kļava *Acer negundo*, u.c., kas strauji izplatās, veidojot sabiezinātos stādījumus un nomāc pārējās sugas.

- Nevienmērīga kopšanas intensitāte. Līdzekļu trūkuma dēļ nav bijis iespējams regulāri veikt visus nepieciešamos kopšanas darbus
- Slimības un kaitēkļi
- Nepiemēroti augsnes apstākļi

3. TERITORIJAS SAGLABĀŠANAS MĒRĶI

Skrīveru dendrārijs ir saglabājams kā ievērojams dendroloģisks un kultūrvēsturisks objekts. Tas nākotnē varētu būt ne tikai speciālistus interesējošs, dendroloģiskā ziņā bagāts objekts, bet arī tūristiem pievilcīgs objekts – ar labiekārtotiem celiņiem, interesantu informāciju, atjaunotām ainavām un skatu perspektīvām uz Daugavas pretējo krastu.

3.1. Teritorijas apsaimniekošanas ideālie jeb ilgtermiņa mērķi

Skrīveru dendrārijam ir izvirzīti šādi ideālie jeb ilgtermiņa mērķi:

1. Saglabāt Skrīveru dendrāriju kā nozīmīgu dendroloģisku stādījumu
2. Labiekārtot un popularizēt to kā izglītojošu un tūrisma objektu

3.2. Teritorijas apsaimniekošanas īstermiņa mērķi;

Dendroloģiskajam stādījumam ir izvirzīti šādi īstermiņa mērķi:

1. Nodrošināt regulāru dendrārija apsaimniekošanu
2. Veikt pakāpenisku dendrārija rekonstrukciju
2. Veikt teritorijas labiekārtošanu
3. Izvietot informāciju par parkā stādītajām koku un krūmu sugām un dendrārija vēsturi

4. APSAIMNIEKOŠANAS PASĀKUMI

Apsaimniekošanas pasākumi plānoti laika posmam no 2005.gada līdz 2014. gadam. Tie izriet no izvirzītajiem mērķiem. Veicot apsaimniekošanu, būtu jāievēro M.fon Sīversa principi, pēc kādiem viņš vadījās, veidojot dendrāriju:

1. Stādījumi iekārtojami dabiskā (angļu) ainavu parka stilā.
2. Sugas jāgrupē pēc floru ģeogrāfijas principa, ņemot vērā augu ekoloģiskās īpatnības.
3. Katrā floristiskajā apgabalā jāveido tāda augu sabiedrība, kas ir pēc iespējas tuva dabiskajai.
4. Floristiskie apgabali parkā jāveido tādā secībā, kas atbilst to vietai uz zemeslodes, lai parādītu pāreju no viena apgabala uz otru.

5. Visi stādi jāizaudzē no savvaļas augu sēklām vai spraudeņiem, kas saņemti tieši no attiecīgā floristiskā apgabala.

Apsaimniekojamo darbu sadalījums pa gadiem parādīts tabulā.

Nr.p.k.	Prioritāte	Veicamie pasākumi	Darba apjoms(ha)	Izpildes rādītājs
1.	2005	Veikt sugu atzīmēšanu topogrāfiskajā plānā	16,93	Veikta sugu atzīmēšana topogrāfiskajā plānā
2.	2007	Izvietot pie interesantākajiem kokiem un krūmiem etiķetes ar nosaukumiem un aprakstiem		Sagatavota informācija pie 20 kokiem un krūmiem
3.	2004.- 2009.	Veikt dendrārija labiekārtošanas darbus		Rekonstruēti celiņi, atjaunota strūklaka, izbūvēta lapene
4.	2005	Rekonstruēt I; II; III; VI; VII; VIII apgabalus	3	Uzlaboti augšanas apstākļi vērtīgajām sugām, ierobežotas invazīvās sugas, izveidoti skatu punkti, paaugstināta dendrārija

				estētiskā vērtība
5.	2006	Rekonstruēt V; X; XI apgabalus	1,5	„ _____ „
6.	2007	Rekonstruēt XV; XIII apgabalus	2	„ _____ „
7.	2008	Rekonstruēt XIV; IV apgabalus	1,5	„ _____ „
8.	2009	Rekonstruēt XVII; XVIII; apgabalus	2	„ _____ „
9.	2010	Rekonstruēt XIX apgabalu	3	„ _____ „
10.	2011	Rekonstruēt XVI apgabalu	1,5	„ _____ „
11.	2012	Rekonstruēt XII; IV apgabalus	3	„ _____ „
12.	2013	Rekonstruēt IX; XX apgabalus	1,5	„ _____ „
13.	2014	Rekonstruēt bijušo kokaudzētavu *	1	„ _____ „
14.	2005 -2014	Veikt pasākumus, kas veicinātu kabeļlīnijas izveidi esošās elektropārvades līnijas vietā	0,5	Kabeļlīnijas izbūve esošās elektropārvades vietā
15.	2006	Ierosināt izlikt ceļa zīmi <i>Apstāties aizliegts</i> pie dendrārija šosejas Rīga – Daugavpils malā		

* bijusī kokaudzētava ir teritorija, kura kādreiz ir kalpojusi par vietu, kur tiek izaudzēts stādāmais materiāls dendrārijam.

2. Veidojot aprakstus par koku sugām, sadarbības partneri varētu būt vietējās skolas, šis pasākums varētu būt gan izglītojošs, gan sadarbību veicinošs. Apraksti veidojami populārā

veidā, aprakstot interesantus faktus par konkrētu sugu. Tos paredzēts izvietot pie atsevišķām koku sugām, pie pārējiem eksemplāriem paredzētas tikai etiķetes. Etiķešu un aprakstu vizuālie varianti doti 1.pielikumā. Vienas informatīvās zīmes ar koka nosaukumu un aprakstu izgatavošana, izlikšana dabā izmaksā **30 Ls** (uz 2004.gadu). Zīmes ar koka nosaukumu izmaksas ir **14 Ls** (uz 2004.gadu). Koku un krūmu saraksts, pie kuriem ieteicams izvietot aprakstus, dots 7.pielikumā.

3. Lai atjaunotu labiekārtojumu dendrārijā ir izstrādāts labiekārtojuma projekts, kas paredzēts realizēt trijās kārtās. 8. pielikumā ir dota projekta tāme.

4.-12. Katru gadu pirms darbu uzsākšanas nepieciešams pieaicināt dendroloģijas speciālistu. Līdz jūnija beigām apgabalos, kuros ir plānots veikt kopšanu, atzīmē, piem., ar lentām, izcērtamos kokus un krūmus. Lai uzsāktu ciršanas darbus, ir jāsaņem saskaņojums RVP un Skrīveru pašvaldībā (iesniegums brīvā formā). Koku ciršanu vēlams veikt augusta mēnesī, dilstoša mēness fāzē, lai pēc tam veidotos pēc iespējas mazāk spēcīgu atvašu. Ciršanas atlikumi, ja tas nepieciešams, jāizvāc no dendrārija. Konstatētie vērtīgie sējeņi jāatzīmē ar citas krāsas lentu. Pēc izkopšanas ap tiem vēlams uzbērt mulča kārtu. Kopšanas darbus drīkst veikt speciālisti ar priekšzināšanām dendroloģijā un parku kopšanā. Lai uzturētu izkopto teritoriju, tā pēc tam regulāri jāizpļauj vismaz 2x gadā. 6.pielikumā atspoguļoti galvenie veicamie pasākumi pa apgabaliem, tie attēloti arī kartē – 5 pielikumā. Kartē ar apzīmējumu *kopšanas cirtes* ir atzīmētas vietas, kur kopšana jāveic visintensīvāk.

Viena hektāra izmaksās ir iekļautas šādas pozīcijas: dendrologa konsultācija, sagatavošanās darbi – izcērtamo koku iezīmēšana dabā, koku izzāgēšana, nocirsto materiālu izvākšana. Uz vienu hektāru kopējās izmaksas gadā sastāda **1300 Ls** (uz 2004. gadu)

14. Dendrārija apakšējā terasē atrodas elektropārvades līnija (5.pielikums), kuras uzturēšanai pieguļošas teritorijās tiek cirsti dendrārija koki un krūmi. Elektrolīnija arī mazina dendrārija estētisko vērtību. Dabas aizsardzības plāna izstrādes laikā uzraudzības grupa ir nosūtījusi vēstuli VAS LATVENERGO Ziemeļaustrumu filiālei ar ierosinājumu elektrolīniju nomainīt ar kabeļlīniju. Kā viens no apsaimniekošanas pasākumiem ir paredzēts turpināt sarunas par iespējamo risinājumu šajā jautājumā.

15. Pie dendrārija šosejas Rīga – Daugavpils atrodas stāvlaukums, kas ir pietiekami liels pašreizējam dendrārija apmeklētāju skaitam. Bieži automašīnas tiek novietotas šosejas

malā pie dendrārija, tas dezorganizē citus dendrārija apmeklētājus un mazina satiksmes drošību. Tādēļ ir nepieciešams ierosināt Autoceļu direkcijai uzstādīt ceļazīmi *Apstāties aizliegts*.

Katru gadu ir veicami šādi ikgadējie apsaimniekošanas pasākumi:

1. Jānocērt nokaltušie koki un bojātie zari pārējā teritorijā, ja tādi ir
2. Jāveic zāles pļaušana laucēs
3. Jāuztur celiņi
4. Jāveic dzīvzogu cirpšana
5. Jāatjauno etiķetes un cita informācija, ja tie ir nolietoti vai bojāti

Ikgadējo apsaimniekošanas pasākumu uzturēšanai ir nepieciešams **3600 Ls** (uz 2004.gadu)

Veicot stādījumu papildināšanu būtu jāizvēlas savvaļas izcelsmes materiāls. Papildināšana varētu notikt tikai atsevišķos gadījumos, jo dendrārija stādījumi ir smērā blīvi. Sugas, ar kurām varētu papildināt ir dotas 3. pielikumā, pamatojoties uz 1999.gada veikto inventarizāciju. Šis sugu saraksts ir rekomendējošs un nav paredzēts iestādīt visas minētās sugas. Ja ir pieejams interesants stādāmais materiāls, ar dabīgu izcelsmi, tad konsultējoties ar ekspertu ar to var papildināt attiecīgo apgabalu.

5. PLĀNA IEVIEŠANA UN ATJAUNOŠANA

5.1. Plāna ieviešanas praktiskie aspekti

Saeimas un Ministru kabineta apstiprināto aizsargājamo teritoriju izveidošanu, saglabāšanu, uzturēšanu un pārvaldi finansē no valsts budžeta līdzekļiem. (Likums "Par īpaši aizsargājamām dabas teritorijām", 28. pants). Dabas aizsardzības plāna ieviešājs šajā gadījumā būs AS „Latvijas valsts meži”.

Plānā norādītie pasākumi ir rekomendējoši un ir pieļaujama arī to savādāka izpilde, nemainot sasniedzamo mērķi. Tā kā aizsargājamā teritorija ir specifiska, un nozīmīgs šeit ir katrs taksons, darbu organizēšana, kas saistīta ar koku un krūmu ciršanu vai stādīšanu pieļaujama, pieaicinot ekspertu.

Ieviešot dabas aizsardzības plānu, ieteicams sadarboties ar: Skrīveru pašvaldību, Andreja Upīša vidusskolu, VMD, Salaspils botānisko dārzu, Latvijas Dendrologu biedrību, Vides ministriju, Dabas aizsardzības pārvaldi, RVP, vietējiem iedzīvotājiem.

5.2. Plāna atjaunošana

Plāna atjaunošanas periods ir 10 gadi tas ir 2014.gads. Nepieciešamības gadījumā pirms pārskatīšanas termiņa beigām ir iespējams veikt izmaiņas plānā, tās saskaņojot ar Dabas aizsardzības pārvaldi.